

dmreporter

25 Smeerlapperij uit Georgia: pindakaas met salmonella maakte al negen doden

26 'Oma' Alison Des Forges trotseerde massamoordenaars

28 Undercover op cursus bij 'Zesde Zintuig' Jacqueline Phillips: 'Ik voel echt niks.'

Europa verbiedt vanaf 2012 de gloeilamp, en misschien is dat helemaal niet zo'n goed idee

EEN RAMP GENAAMD SPAARLAMP

Zal de wereld werkelijk ophouden op te warmen als in 2012 de allerlaatste gloeilamp uit de Europese winkelrekken is verdwenen?

Ubent er gloeiend bij! Dat is wat de politie zal zeggen als u na 31 augustus 2012 wordt betrapt bij het kopen van een gloeilamp. Het bezit van een peertje wordt op zich niet strafbaar. Wie er eentje hangen heeft, mag het laten hangen en laten branden. Maar kopen of verkopen: verboden. Niet hoger belast, zoals sigaretten, of onderworpen aan strengere regels: verboden. Dat besliste de milieucommissie in het Europees Parlement maandag.

Over drieënhalve jaar moet het laatste peertje uit de winkelrekken verdwenen zijn. Peertjes zullen daarna enkel nog te vinden zijn in duistere steegjes waar ongere figuren 'psst!' doen: "Hasj? Heroïne? Gloeilamp?"

FIDEL CASTRO ZAG HET LICHT

Er is niet veel veranderd aan de gloeilamp sinds die in 1854 werd uitgevonden (niet door Edison, maar door de Duitser Heinrich Göbel). Een gloeidraadje van wolfram wordt verhit in een luchtledige glazen stolp, en dat geeft licht. Van de opgewekte energie gaat wel 95 procent verloren in de vorm van warmte, en dat is dus verspilling.

In 1997 bracht Philips de eerste commerciële versie van de Compacte Fluorescentielamp (CFL) uit, de spaarlamp. Die geeft net zoveel licht, verbruikt vier tot vijf keer minder stroom en gaat tien keer langer mee. Een vergelijkende tabel, zoals op de website van Groen Licht Vlaanderen (weerdepeer.be), laat meteen zien hoe stom je moet zijn als je er nog geen in huis hebt. Een peertje van 60 watt geeft evenveel licht als een spaarlamp van 12 watt, maar het peertje brandt in totaal 1.000 uren lang, de spaarlamp 10.000. Tegenover één spaarlamp staan dus tien peertjes. Na 10.000 uur licht

zult u 93,5 euro hebben betaald aan verbruik en aan de aankoop van tien peertjes, de spaarlamp zal je over die hele periode 25,84 euro hebben gekost.

Helaas, de burger is kennelijk te stom om het te snappen, dus moet het met dwang. De eerste die dat inzag, was Fidel Castro, die in 2005 commando's van gloeilampenjagers op pad stuurde in Cuba om overal in het land lampen los te schroeven, te verbrijzelen en te vervangen door CFL's. Kort daarna volgden - iets minder drastisch - Australië met een handelsverbod vanaf 2009, Argentinië (2010) en de Amerikaanse staat Californië (2018). Andere landen, zoals Zwitserland, opteerden voor een wat complexere wetgeving die uitgaat van strengere milieunormen voor energieverbruik in kampen. Ook Nieuw-Zeeland verbiedt straks de verkoop van gloeilampen, maar gaat "import voor persoonlijk gebruik" tolereren. Net als bij cannabis lijkt het vooral de vraag te zijn hoe ver de overheid moet gaan om ons te helpen bij het maken van juiste keuzes.

MILIEUVRIENDELIJKE KWIK?

Brandy Bridges uit Ellsworth in de Amerikaanse staat Maine maakte een keuze. Op dinsdag 13 maart 2007 ging ze naar de supermarkt met de intentie een

goed mens te worden. Ze kocht 24 CFL's en begon in alle kamers lampen te vervangen, ook in die van haar zevenjarige dochter. Toen gebeurde het. De spaarlamp viel. Kapot, en in stukjes.

Ergens, bij een lobbygroep in Brussel, zit iemand heel hard te lachen. Wat opwarmt, zijn de aandelen van Philips en Osram.

DOOR DOUGLAS DE CONINCK

"Ik zag hoe zich kwikbolletjes verspreiden over het tapijt", vertelde Brandy in *The Ellsworth American*. "Ik belde de supermarkt en daar zeiden ze dat ik niet mocht stofzuigen. Het was kwik, inderdaad. Ik moest de antigiflijn te bellen." Mannen in witte pakken kwamen de kamer detoxiceren. Kostprijs: 2.004 dollar. "Dit is niet echt wat ik verwachtte", zegt Bridges, "toen ze me zeiden dat ik 50 dollar per jaar zou besparen op energiekosten."

In de gemiddelde spaarlamp zit 4 tot 5 milligram kwik. Dat kwik zit in de lichtbuis. Als het glas breekt, heb je dus een probleem. Ja, zeggen voorstanders, maar het glas is stevig en het is maar een klein beetje kwik. En als je het hele plaatje bekijkt, valt de eindbalans toch weer uit in het voordeel van de CFL. Laat twee lampen vijf jaar branden: de gloeilamp zal 10 milligram kwik in de atmosfeer hebben gebracht. Niet door kapot te vallen, maar door de stroom die nodig is om ze te doen branden. Want 10 milligram is de hoeveelheid kwik die vrijkomt als de stroom is opgewekt in een steenkoolcentrale.

Maar wacht eens even. Sinds wanneer komt al onze stroom uit steenkoolcentrales? Zijn er opeens geen kerncentrales meer? Ging Europa niet investeren in wind- en zonne-energie?

"Er klopt helemaal niets van de cijfers waarmee ze de spaarlamp verkopen", zegt Jan van Agteren, tot voor kort allesbehalve

expert ter zake. Hij werd dat pas toen hij merkte dat het de Europese Commissie menens was om hem te broodroven. Jan van Agteren is de voorlaatste bouwer van ambachtelijke kwikbarometers in Nederland.

"Op 3 oktober van dit jaar stop ik", zegt hij. "Ik ga een traantje laten, zeker. Maar er zit niets anders op. Europa verbiedt de kwikbarometer. Want daar zit kwik in."

Kwik is dan ook een gevaarlijk giftig metaal.

Jan van Agteren: "De voorbije vijftig jaar hebben welgeteld nul klanten een barometer binnengebracht voor reparatie omdat het glas was gebroken en kwik was vrijgekomen. Mensen gaan over het algemeen erg voorzichtig om met ambachtelijke kwikbarometers, weet u."

Hoeveel kwik zit er in uw barometers?

"U wilt vergelijken? Die paar bouwers van kwikbarometers die er in Europa nog zijn, verbruiken jaarlijks samen 580 kilo kwik. Dat is wel gerecycleerd kwik. Ik heb in meer dan tien jaar geen kwik meer gekocht. Er is altijd één of ander lab dat belt: 'Meneer, hier staat een pot kwik, wil u 'm?' In barometers zit het kwik veilig, je isoleert het uit de atmosfeer."

"In heel Europa zijn nu al 800.000 spaarlampen verkocht. Reken zelf uit: met 5 milligram kwik per lamp is dat 4 ton kwik. Kwik, dat boven de hoofden van uw kinderen hangt, boven de eettafel. Niet iedereen is even handig en lampen vallen wel eens op de grond. Dat is elke keer weer een halve milligram kwik. En nu spreken we over 4 ton. Als dat verbod op gloeilampen er komt, spreken we van tientallen tonnen kwik. Dan wordt het wel een probleem."